

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****ELİF GÜNEYSU BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2017/31733
Karar Tarihi	: 7/10/2021
Başkan	: Kadir ÖZKAYA
Üyeler	: Celal Mümtaz AKINCI M. Ermin KUZ Yıldız SEFERİNOĞLU Basri BAĞCI
Raportör	: Ali Erdem ŞAHİN Ceren Sedef EREN
Başvurucu	: Elif GÜNEYSU
Vekili	: Av. Bedia BORAN BULUT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, öğretmen olan başvurucunun sosyal medyada paylaşmış olduğu ifadeler sebebiyle naklen atanmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 14/8/2017 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, başvuruya konu olayların yaşandığı tarihte Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesi Karagöl Ortaokulunda fen bilgisi öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Başvurucu ayrıca Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonuna (KESK) bağlı Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (EĞİTİM SEN) üyesidir.

10. Başvurucu hakkında *Facebook* isimli sosyal medya platformunda farklı kullanıcılara ait gönderileri kendi sayfasında paylaşması üzerine "*bölücü örgüt lehine paylaşımda bulunduğu*" gerekçesiyle disiplin soruşturması başlatılmıştır. Soruşturma raporunda ilgili paylaşımlar şu şekilde belirtilmiştir:

i. *Koma Zelal* isimli *Facebook* hesabından öldürülen bir teröriste ilişkin olarak paylaşılan "*pazarcık onurlu hakkı verilmiş bir yaşamda yiğit bir evladını daha kaybetti şehidine sahip çık şehid namırın*" şeklindeki ifadeler,

ii. "*Bugün Reyhanlı'da öldürülen ailesinin işyeri, dün kürt oldukları için saldırıya uğramış.*",

iii. "*Diyarbakır Barosu'ndan açıklama aşağıda hiçbir haklı gerekçesi olmayacak vehametle sivil halkı aç susuz bırakan, öldüren ve buna devam eden bir zihniyet.*",

iv. "*Binlerce kişi Cizre'ye girdi. Polis beyaz bayrakla yürüyen kitleye gerçek mermi ile karşılık veriyor.*",

v. "*En kolay katil olanlar, aslında en beceriksiz ve korkak yaratıklardır. Küçük amaca uygun savunmadan ya da intikamdan anlamazlar. Onların nefretleri, zeka ve a.*",

vi. Sırtı Süreyya Önder'in "*Cizrede ölü sayısı 20 ye ulaştı. Vali'ye cenazeler alınsın, insani ihtiyaçlar karşılansın diye 3 saatlik ateşkes önerdik. Fakat cevap vermedi.*" ve "*Gazze'de ne yaşıyor, Cizre'de daha fazlası yaşıyor. Dağlık bölgedeyiz, Cizre'ye 15 km kaldı. Camımız dahil her türlü bedel ödemeye hazırız.*" şeklindeki ifadeleri,

vii. "*Cizrede bir aile AKP-Erdoğan dikta rejiminin çeteleri tarafından tarandı. Anne öldü. Kızı öldü. Bebek yaralı, dede yaralı.*".

A. Disiplin Soruşturması Süreci

11. Disiplin soruşturması sürecinde, başvurucu ile aynı okulda görev yapan Okul Müdürü E.G., İlçe Millî Eğitim Müdürü M.Ç. ve Ankara'nın Sincan ilçesinde ikamet eden şikâyetçi F.E.nin ifadelerine başvurulmuştur. E.G. ifadesinde; bu okulda bir haftadır çalıştığını, başvurunun PKK lehine herhangi bir söylemini duymadığını ve bu konuda herhangi bir öğretmen veya öğrenciden şikâyet gelmediğini belirtmiştir. M.Ç. ifadesinde; başvurucu hakkında okul ve çevreden bilgiler almaya çalıştığını, aldığı bilgilere göre başvurunun *Facebook*'tan terör örgütü lehine paylaşımlarda bulunduğunu öğrendiğini belirtmiştir. F.E. ise başvurunun kendisine ait *Facebook* hesabından PKK lehine propaganda yaptığını tespit ettiğini, duyarlı bir vatandaş olarak bu durumun kendisini rahatsız ettiğini ve yasal işlem yapılmasını talep ettiğini ifade etmiştir.

12. Soruşturma sonucunda bölücü terör örgütü PKK lehine ve Türkiye Cumhuriyeti devleti aleyhine paylaşımlarda bulunduğu görülen başvuru kamu görevlisinin tarafsızlık ve devlete bağlılık yükümlülüğüne aykırı hareket ettiği, bu düşüncedeki bir kişinin bulunduğu birimde öğretmenlik gibi önemli bir alanda sağlıklı görev yürütemeyeceği, ayrıca kamu vicdanının rahatsız olacağı gerekçeleriyle idari yoldan yer değiştirme işlemine tabi tutularak il dışına atanmasının uygun olacağı belirtilmiş ve başvuru bu doğrultuda Yozgat Merkez Celal Atik Ortaokuluna atanmıştır.

13. Soruşturma raporunda disiplin yönünden ise başvuru 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (b) alt bendi uyarınca devlet memurluğundan çıkarma cezası ile tecziyesi teklif edilmiştir. Başvuru; atama işleminden sonra anılan soruşturma raporu uyarınca kamu görevinden de ihraç edildiğini, söz konusu işlem aleyhine açtığı iptal davasının ise reddedilerek kesinleştiğini belirtmiştir.

B. Yargılama Süreci

14. Başvuru, hakkında tesis edilen yer değiştirme işlemine karşı Yozgat İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) iptal davası açmıştır. İdare Mahkemesi öncelikle devlet memurlarının görev yerlerinin değiştirilmesi konusunda idareye takdir yetkisi tanıdığı ancak bu yetkinin kamu yararı ve hizmet gerekleri gözardı edilerek kullanıldığının kanıtlanması ya da idari yargı mercii tarafından saptanması hâlinde bu yetkiye dayalı olarak tesis edilen işlemin hukuka aykırılık nedeniyle iptali gerekeceğinin yerleşmiş yargısal içtihatlarla kabul edildiğini belirtmiştir. Yani İdare Mahkemesi naklen atama işlemlerinin nedensel olarak kamu yararı ve hizmet gereğine dayandığını, ulaşılmak istenen amacın ise kamu hizmetinin daha iyi yürütülmesinin sağlanması olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca İdare Mahkemesi naklen atama müessesesinin bir disiplin cezası olmadığına altını çizmiş, disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil nedeniyle aynı zamanda naklen atama işlemi tesis edilmesinin ikinci bir ceza olarak algılanamayacağını ifade etmiştir.

15. İdare Mahkemesi, başvuru aynı konuya ilişkin yapılan ceza yargılaması sonucunda beraat ettiğine dair beyanına ilişkin olarak ise bu hususun görev yeri değişikliğine ilişkin idari işlemin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceğini belirtmiştir. Sonuç olarak İdare Mahkemesi başvuru kendi adına açtığı ve kullandığı sosyal paylaşım sitesinde, herkesin görebileceği bir platformda yaptığı dava konusu paylaşımların ve yorumların sabit olduğunu, söz konusu Facebook hesabının başvuruya ait şifreyle girilen bir hesap olduğunu ifade etmiş; yapılan paylaşımların niteliği ile eğitim-öğretim hizmetinin önemi ve davacının görev yaptığı okulun küçük bir yerde bulunduğu gözönüne alındığında başvuru aynı yerde görevini sürdürmesinin görev yerinde huzursuzluk yaratabileceği, çalıştığı kurumun huzur ve güvenini bozacağı, kamu hizmetinin yürütülmesini olumsuz etkileyeceği sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

16. Başvuru, ret kararına karşı istinaf incelemesi talebinde bulunmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi başvuru Yozgat Merkez Celal Atik Ortaokuluna öğretmen olarak naklen atanması işleminde usul ve hukuka aykırılık bulunmadığını belirterek İdare Mahkemesi kararının onanmasına ve davanın reddine kesin olarak karar vermiştir.

17. Nihai karar başvuru vekiline 28/7/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir.

18. Başvurucu 14/8/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

19. 657 sayılı Kanun'un 76. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kurumlar, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memurları buldukları kadro derecelerine eşit veya 68. maddedeki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilirler."

20. 6/5/2010 tarihli ve 27573 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 40. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Bu Yönetmeliğin yer değiştirmeye ilgili diğer şartları aranmaksızın;

a) Haklarında yapılan soruşturma sonucunda görev yerinin değiştirilmesi uygun görülenlerin,

...

hizmetin gereği olarak görev yerleri değiştirilebilir.

(2) Bu kapsamda il içinde görev yerleri değiştirilmesi gerekenler, o il içinde görevli oldukları yerleşim yeri dışındaki diğer eğitim kurumlarına, o il içinde alanlarında ihtiyaç bulunmaması hâlinde diğer illerde alanlarında ihtiyaç bulunan eğitim kurumlarına, zorunlu çalışma yükümlülüğünü tamamlamamış olanlar zorunlu çalışma yükümlülüklerini tamamlayabilecekleri hizmet alanlarına atanurlar.

...

(5) Bu madde kapsamında yapılacak yer değiştirmeler, zamana bağlı olmaksızın iller arasında Bakanlıkça, il içinde valiliklerce yapılır."

21. Danıştay İkinci Dairesi 657 sayılı Kanun'un 76. maddesi ile memurların naklen atanmaları konusunda idareye takdir yetkisi tanındığının açık olduğunu, bu yetkinin ancak kamu yararı ve hizmet gerekleri gözardı edilerek kullanıldığının kanıtlanması ya da idari yargı merciince saptanması hâlinde dava konusu idari işlemin neden ve amaç yönlerinden hukuka aykırılığı sebebiyle iptali gerekeceği hususunun yerleşmiş yargı içtihatlarıyla kabul edildiğini belirtmiştir. Somut olayda daire başkanı olarak görev yapan davacının bazı personele ayrıcalıklı davrandığı, bazılarına ise psikolojik taciz uyguladığı iddialarının araştırıldığı disiplin soruşturması sonucunda iddialar sübut bulmadığı hâlde davacının naklen atama işlemine tabi tutulmasının hukuka uygunluğu değerlendirilmiştir. Söz konusu atama işleminde, davacının çalışanlara karşı tutumundan ve "*Burası huzur evi gibi.*" şeklindeki beyanlarından duyulan rahatsızlıkların çalışanların çoğunluğu tarafından dile getirilmesi, ayrıca "*dairesinde huzurlu ve verimli bir çalışmayı tesis etmeye yönelik olarak, görevinde daha dikkatli ve özenli bir tutum izlemesini sağlamak bakımından*" davacının daha önce yazılı olarak bilgilendirildiği hususları dikkate alınmış ve davacı bu doğrultuda atama işlemine tabi tutulmuştur. Danıştay İkinci Dairesi, kamu hizmetinin etkin ve verimli şekilde yürütülmesini

sağlamakla yükümlü olan davalı idarenin bu amaca yönelik olarak görevli memurları yasal takdir yetkisinin hukuksal sınırları içinde atayabileceğini ve dava konusu işlemin de bu çerçevede tesis edildiğini belirtmiştir. Somut olayda takdir yetkisinin hukuka aykırı olarak kullanıldığına dair geçerli bilgi ve belgenin ortaya konulmadığını belirten Daire -davacının geçmiş hizmetleri ve hakkında düzenlenen inceleme raporlarında yer alan hususlar da gözönüne alındığında- atama işleminin kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak tesis edildiği sonucuna varmıştır (Danıştay İkinci Dairesi, 6/1/2021, E.2018/2946, K.2021/38).

22. Danıştay İkinci Dairesi özel hayata ilişkin hususların atama işlemine dayanak yapıldığı başka bir somut olayda ise davacının davranışlarını ahenileştirdiğine ya da idare tarafından eylemlerinin mesleğine olumsuz yansımaları olduğuna veya eylemlerin kamu hizmetinin iyi ve düzenli şekilde yürütülmesini olumsuz etkilediğine dair somut bilgi ve belge sunulmadığını belirterek davacının özel hayata saygı hakkı korumasında kalan eylemi nedeni ile atama işlemine tabi tutulmasının hukuka aykırı olduğuna karar vermiştir (Danıştay İkinci Dairesi, 7/1/2021, E.2020/995, K.2021/102).

23. Danıştay İkinci Dairesi, öğretmen olan davacının atanmasına ilişkin işlemin hukuka aykırı olduğu iddiasını inceleyen ilk derece mahkemesinin davanın kabulüne ilişkin kararına karşı davalı idare tarafından yapılan temyiz başvurusunu incelemiştir. Anılan kararda ilk derece mahkemesi, öğretmen olan başvurusunun ders konularını planlanandan daha az sürede anlatma ve yazılı kâğıtlarını göstermeme gibi öğrencilere yönelik davranışları nedeniyle atama işlemine tabi tutulmasının hukuka aykırı olduğu iddiasını incelemiştir. İlk derece mahkemesi öncelikle atama işleminde kamu hizmetinin etkin ve verimli işlemesi amacı dışında başka bir amaç güdülmemesi ve atama işleminin bir alt ceza gibi uygulanmaması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda ilk derece mahkemesi atama işleminin bu gerekçelerle yapıldığı ortaya konulmadığından iptaline karar vermiş, Danıştay İkinci Dairesi de iptal kararını onamıştır (Danıştay İkinci Dairesi, 9/12/2014, E.20122577, K.2014/12119).

B. Uluslararası Hukuk

24. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) devletin kamu hizmetinde çalışan memurları yönünden sadakat yükümlülüğü öngörmesinin, ayrıca onlara ödev ve sorumluluklar yüklemesinin memurların statüleri gereği meşru bir durum olduğunu belirtmiştir. Fakat kamu görevlilerinin de birey olduğunu, siyasi görüş sahibi olma, ülke sorunlarıyla ilgilenme, tercih yapma gibi sosyal yönlerinin bulunduğunu ve bu doğrultuda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 10. ve 11. maddelerinden yararlandıklarının şüpheden uzak olduğunu da ifade etmiştir. Bununla birlikte memurun bulunduğu konum ve görev yaptığı alanla ilgili olarak ödev ve sorumluluk derecesinin belirlenmesinde ulusal makamların bir takdir marjı olduğunu da eklemiştir (*Ismail Sezer/Türkiye*, B. No: 36807/07, 24/3/2015, §§ 52-54; *Vogl/Almanya* [BD], B. No: 17851/91, 26/9/1995, §§ 51-53; *Ahmed ve diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 22954/93, 2/9/1998, §§ 53, 54; *Otto/Almanya* (k.k.), B. No: 27574/02, 24/11/2005).

25. AİHM, kamu görevlilerinin devlete sadakat yükümlülüğü hususunda söz konusu devlete özgü durumların dikkate alınabileceğini kabul ettiği gibi memurun görevinin niteliğinin de gözönünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir. Komünist Partinin eylemlerine aktif olarak katılan bir öğretmenin aldığı disiplin cezasına ilişkin olarak yapılan başvuruda verdiği kararda, öğretmenlerin öğrencileri yönünden bir otoriteyi temsil ettiği gerçeği karşısında iş yaşamları dışında da belli bir dereceye kadar ödev ve sorumluluklarının devam edeceğini kabul etmiştir (*Vogl/Almanya*, §§ 59, 60).

26. Aynı şekilde *Mahi/Belçika* (B. No: 57462/19, 3/9/2020, § 32) kararında, öğretmenin öğrencileri üzerinde bir otorite figürü olmasından hareketle meslek hayatında tabi olduğu ödev ve yükümlülükleri belirli bir dereceye kadar okul dışında devam ettirmesinin gerekli olduğunu da değerlendirmiştir (*Mahi/Belçika* § 28).

27. Anılan kararda AİHM, *Charlie Hebdo* saldırısından sonra öğretmen olarak görev yaptığı okulda çıkan olaylardan sorumlu olduğuna dair bazı medya kuruluşlarının yaptıkları haberlere yayımladığı bir mektupla cevap veren başvurunun söz konusu mektupta ayrımcı ve şiddetli meşrulaştırıcı nitelikte ifadeler kullanılması nedeniyle görev yerinin değiştirilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal edip etmediğini incelemiştir. Başvuru konusu olayda yer değiştirme işlemi bir idari araç olarak değil ulusal hukuk uyarınca doğrudan bir disiplin cezası olarak uygulanmıştır. Anılan kararda; ifade açıklamasının sözel iletişime dayanmadığı ve spontane bir tepkinin sonucu olmadığı, aksine geniş çapta kamuya açıklanmış ve bu nedenle herkesin erişebileceği yazılı iddialar olduğu, ifade açıklamasının başvurucuya yüklenen sağduyu/ihtiyat yükümlülüğüne zamanlama itibarıyla aykırı görülmesinin meşru olduğu ve başvurunun yorumlarının öğrencileri üzerindeki potansiyel etkisi de gözönüne alınarak başvurunun başka bir kuruma atanmasının orantısız olmadığına karar verilmiştir (*Mahi/Belçika*, §§ 34, 36, 37).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Anayasa Mahkemesinin 7/10/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

29. Başvurucu, sosyal medya paylaşımları nedeniyle hizmet gereği olduğu ortaya konulmadan keyfi bir şekilde naklen atanmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini belirtmiştir. Başvurucu, söz konusu paylaşımlar nedeniyle hakkında yürütülen kamu davasının söz konusu ifadelerin şiddete çağrı içermediğinden bahisle beraatle sonuçlandığını, disiplin soruşturması sürecinde bu durumu dile getirmiş olmasına rağmen bunun hiç dikkate alınmadığını ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca başkalarının ifadelerini yorumsuz olarak, yalnızca paylaşmış olması nedeniyle cezalandırılmasının suç ve cezaların şahsiliği ilkesine de aykırı olduğunu iddia etmiştir. Son olarak başvuru; disiplin soruşturması sürecinde savunma hakkından etkin bir şekilde yararlandırılmadığını, ayrıca soruşturmanın zamanaşımı süresi geçmeden başlatılıp başlatılmadığının yeterli açıklığa kavuşturulmadığını belirterek adil yargılanma hakkının da ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

30. Bakanlık görüşünde; başvurunun sosyal medyada *hendek operasyonları* olarak bilinen operasyonlar başta olmak üzere terörle mücadele kapsamında yürütülen operasyonlar ve Cumhurbaşkanı aleyhine yaptığı paylaşımların kamuoyu tarafından terör örgütüne meşruiyet kazandıracak nitelikte paylaşımlar olarak algılanabileceği değerlendirilmiştir. Bakanlık görüşünde ayrıca başvurunun görev yaptığı okulun küçük bir yerde bulunduğu, görevini burada sürdürmesinin çevrede huzursuzluk yaratabileceği, kurumun huzur ve sükûnunu bozacağı, hizmetin yürütülmesini olumsuz etkileyebileceği hususlarının saptandığı yerel mahkeme kararında ilgili ve yeterli gerekçe sunulduğu, çatışan değerler arasında adil bir denge kurulduğu değerlendirilmelerine yer verilmiştir. İfade özgürlüğünün sınırsız olmadığı, özellikle başta kamu görevlileri için birtakım sınırlamalara tabi olduğu belirtilen Bakanlık görüşünde; kamu görevlisi olan başvurunun paylaşımlarında görüşlerini dengeli ve siyaseten tarafsız görünecek şekilde ifade etmediği, bu

hususun kamu hizmetinin yürütülmesini olumsuz etkileyebileceği ve bu doğrultuda yapıldığı iddia edilen müdahalenin orantılı olduğu kanaatine varılmıştır.

31. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında, yaptığı paylaşımların görev yerinin değiştirilmesini gerektirecek şekilde çalışma ortamının huzur ve sükûnunu etkilediğinden bahsedilemeyeceğini ileri sürmüştür. Nitekim *Facebook* hesabını takip edenlerin sayısının azlığı, ayrıca paylaşımların mesai saatleri ve yeri dışında yapılmış olması nedeniyle böyle bir etkinin oluşmasının mümkün olmadığını belirtmiştir. Başvurucu bunun yanında daha yakın bir yere atanma imkânı varken eski görev yerinden oldukça uzak bir yere atanmasının da kendisi üzerinde cezalandırıcı bir etki oluşturduğunu iddia etmiştir.

B. Değerlendirme

32. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu bağlamda başvurunun hakkında hukuka aykırı olarak naklen atama işlemi uygulandığı iddiasının ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

33. Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar...

Bu hürriyetlerin kullanılması,... kamu düzeni... amaçlarıyla sınırlanabilir...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

34. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

35. Başvurucunun sosyal medya hesabı üzerinden yapmış olduğu paylaşımlar nedeniyle hakkında yürütülen disiplin soruşturması sonucunda başka bir okula atanmasının ifade özgürlüğüne müdahale niteliği taşıdığı değerlendirilmiştir.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

36. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

37. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

38. 657 sayılı Kanun'un 76. maddesinin *kanunla sınırlama* ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

ii. Meşru Amaç

39. Başvurucunun görev yerinin değiştirilmesine ilişkin kararın Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerden *kamu düzeninin* korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk

(1) Genel İlkeler

(a) Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğünün Önemi

40. İfade özgürlüğü kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanmaması, bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Anayasa Mahkemesi ifade özgürlüğünün demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemde olduğunu daha önce pek çok kararında açıklamıştır (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-35; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

(b) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk

41. İfade özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir (*Bekir Coşkun*, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 70-72; AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007). Derece mahkemeleri, bireylerin fikirlerini ifade özgürlüğü yoluyla ifade etme hakları ile Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen meşru amaçlar arasında adil bir denge sağlamalıdır (*Bekir Coşkun*, §§ 44, 47, 48; *Hakan Yiğit*, B. No: 2015/3378, 5/7/2017, §§ 58, 61, 66). Derece mahkemeleri söz konusu dengelemeyi yaparken ve ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını değerlendirirken belirli bir takdir yetkisine sahiptir (*Kemal Kılıçdaroğlu*, B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 57).

(c) Kamu Görevlisi Statüsü

42. Anayasa Mahkemesi, kamu görevlisi olmanın sağladığı birtakım ayrıcalıklar ve avantajların yanında bazı külfet ve sorumluluklara katlanmayı ve diğer kişilerin tabi olmadığı sınırlamalara tabi olmayı da gerektirdiğini belirtmiştir. Kişinin kamu görevine kendi isteği ile girmekle bu statünün gerektirdiği ayrıcalıklardan yararlanmayı ve külfetlere katlanmayı kabul etmiş sayıldığını, kamu hizmetinin kendine has özelliklerinin bu avantaj ve sınırlamaları zorunlu kıldığını ifade etmiştir (*İhsan Asutay*, B. No: 2012/606, 20/2/2014, § 38).

43. Kamu görevlilerinin statülerinden kaynaklanan ve katlanmak zorunda oldukları yükümlülüklerden biri de Anayasa'nın 129. maddesi ile 657 sayılı Kanun'un 6. maddesinde öngörülen sadakat yükümlülüğüdür. Kamu görevlisinin devlete sadakat yükümlülüğü, kamu hizmetinin etkin bir şekilde yürütülmesi ve mesleki disiplinin sağlanması konusunda bir fonksiyon icra etmektedir. Bu yükümlülük, özellikle ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanımını yönünden kamu görevlilerini diğer vatandaşlardan daha kısıtlı bir konuma sokabilir. Diğer yandan bu kısıtlama, kamu görevlilerini temel haklarını kullanmalarını tamamen imkânsızlaştıracak şekilde aşırı bir yükümlülük altında da bırakmamalıdır. Bu noktada temel hakkın kullanımı ile devlete sadakat yükümlülüğü gibi kamu görevlisi statüsünden kaynaklanan gereklilikler arasında adil bir denge kurulmalıdır (*Gülistan Atasoy ve diğerleri*, B. No: 2017/15845, 21/1/2021, § 68).

44. Kamu görevlilerinin yalnızca çalışma yaşamlarında değil çalışma düzeninin dışındaki özel yaşam alanlarında da yerine getirdikleri kamu hizmetinin olumsuz etkilendiği durumlarda bazı sınırlamalara tabi oldukları kabul edilmelidir. Bu kapsamda kamu görevlilerinin statüleri gereği katlanmaları gereken külfetlerden biri de özel yaşamlarında dahi memuriyet disiplinini etkileyen davranışlardan kaçınmaktır. Bu bağlamda kamu görevlilerinin özel hayatlarındaki davranışlarının memuriyetlerini etkilemesi hâlinde fiilleriyle orantılı bir disiplin yaptırımına maruz bırakılabileceklerinin kabulü gerekir. Ancak bunun için kamu görevlisinin fiilinin memuriyetini etkilediğinin idari ve yargısal makamlarca ilgili ve yeterli bir gerekçeyle ortaya konması gerekir (*Gülistan Atasoy ve diğerleri*, § 71).

(d) Kamu Görevlilerinin İfade Özgürlüğü

45. Devletin kamu hizmetinde çalışan memurlarına bir bağlılık görevi getirmesi, ödev ve sorumluluklar yüklemesi memurların statüleri gereği meşru kabul edilebilir bir durumdur. Fakat devlet memurlarının da birer birey olduğu, siyasi görüş sahibi olma, ülke sorunlarıyla ilgilenme, tercih yapma gibi sosyal yönlere sahip olma haklarının bulunduğu şüpheden uzaktır (*Hasan Güngör*, B. No: 2013/6152, 24/2/2016, § 49).

46. Bununla birlikte devlet memurları söz konusu olduğunda görüşlerin dengeli ve siyaseten yansız olarak açıklanıp açıklanmadığı, kişisel tavırlar sergilenip sergilenmediği ve tarafsızlıklarının güvence altında olup olmadığı ifade özgürlüğü incelemesinde değerlendirilmeye alınır. Bu bağlamda memurun bulunduğu konum ve görev yaptığı alanla ilgili olarak ödev ve sorumluluk derecesini belirlemede ulusal makamların bir takdir marjı vardır (*Hasan Güngör*, § 48).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

47. Somut olayda bir sosyal medya sitesinde yaptığı paylaşımlar nedeniyle disiplin soruşturması geçiren başvuru hakkında uygulanan naklen atama işleminin demokratik

toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığı değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme için ise öncelikle memurların naklen atanmasına dair işlemin niteliği tartışılmalıdır.

(a) Kamu Görevlilerinin Naklen Atanması

48. 657 sayılı Kanun'un 76. maddesinde devlet memurlarının kazanılmış hak aylık ve dereceleriyle başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atanabileceği öngörülmüştür. Dolayısıyla kamu görevlilerinin naklen atanması konusunda idareye oldukça geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Nitekim idarenin kamu hizmetlerinin etkin işlemlerini sağlamak için hangi gerekliliklere ihtiyaç bulunduğunu tespit edebilmek yönünden en iyi konumda bulunduğu açıktır. İdare, bu takdir yetkisi doğrultusunda çıkardığı bir yönetmelik ile haklarında disiplin soruşturması yürütülen öğretmenlerin hizmetin gereği olarak yerlerinin değiştirilebileceğini öngörmüştür (bkz. § 20). Bu bağlamda somut olayda çözümlenmesi gereken mesele, hakkında disiplin soruşturması yürütülmesine sebep olan eylemi sonucu oluşan durum dikkate alındığında başvuru konusunun idarenin bu konudaki geniş takdir yetkisine rağmen hizmet gereği naklen atanmasının demokratik bir toplum düzeninde gerekli olup olmadığıdır.

49. Kamu görevlileri hakkında öngörülen disiplin cezalarının amacı, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla devlet memurluğu statüsünden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmeyen ya da bunlara aykırı davranışlar üzerinde caydırıcı bir etki yaratılarak aynı davranışlarda bulunmalarının önüne geçilmesidir. Yani disiplin cezalarında kamu görevlisinin statüsüne uygun olmayan davranışlarda bulunmaktan kaçınması sağlanmaya çalışılır. Anayasa Mahkemesi kamu görevlilerinin özel hayatlarındaki davranışlarının dahi memuriyetlerini etkilemesi hâlinde fiilleriyle orantılı bir disiplin cezasına maruz bırakılabileceklerini kabul etmiştir (*Yasin Ağın ve diğ.leri* [GK], B. No: 2017/32534, 21/1/2021, § 63).

50. Oysa haklarında disiplin soruşturması yürütülen öğretmenlerin hizmet gereği naklen atanması şeklindeki somut müdahale yönünden böyle bir gereklilik aranmamıştır. Başka bir deyişle hakkında disiplin soruşturması yürütülen kamu görevlisinin naklen atama işlemine tabi tutulabilmesi için yükümlülüklerine aykırı davrandığı tespit edilerek disiplin cezasıyla cezalandırılması gibi bir şart öngörülmemiştir. Başvuru konusu naklen atama işlemi için öngörülen ve idarenin takdir yetkisini sınırlandıran tek şart, işlemin hizmet gerekleri doğrultusunda yapılmasıdır. İdarenin bu konudaki geniş takdir yetkisinin sebebi ise esasen naklen atama işleminin kamu görevlileri üzerinde caydırıcı etki yaratacak bir yaptırım olarak değil kamu hizmetlerinin etkin şekilde işlemlerini sağlamak amacıyla başvurulabilecek bir araç olarak öngörülmüş olmasıdır (karşılaştırma için bkz. *Mahi/Belçika*, §§ 34, 36, 37). Yani kamu görevlisinin bu statüsü kapsamında kusurlu bir davranışı bulunmasa dahi kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla yeri değiştirilebilir (bu yöndeki Danıştay kararı için bkz. § 21).

51. Nitekim Anayasa veya kanunlarda kamu görevlilerine coğrafi teminat verilmemiştir. Bu nedenle kamu görevlilerinin şu veya bu nedenle başka bir yere atanmaları -söz konusu atama nedeniyle kimi zorluklar yaşasalar ve yaşamları üzerinde ciddi etkiler bırakılsa bile- otomatik olarak bir cezalandırma olarak görülemez veya otomatik olarak Anayasa'da koruma altına alınan haklarının ihlaline neden olmaz.

52. Bununla birlikte idareye disiplin soruşturması geçiren memurların hizmet gereği naklen atanmaları konusunda geniş bir takdir yetkisi verilmesi, bu yetkinin keyfi olarak kullanılabilmesi anlamına da gelmemektedir. İdare, disiplin soruşturması geçiren kamu

görevlisinin naklen atanması konusunda kamu görevlisinin bir kusuru bulunup bulunmadığından bağımsız olarak kamu hizmetinin etkin bir biçimde devam etmesi amacıyla bu araca başvurulduğunu ilgili ve yeterli gerekçelerle somut olarak ortaya koymalıdır (bu yöndeki Danıştay kararı için bkz. § 22). Aksi hâlde başvurunun disiplin soruşturması geçirmesine sebep olan eylemleriyle bağlantılı olarak anayasal haklarının ihlal edilmesine sebep olunabilir.

53. İdarenin bu konudaki takdir yetkisini keyfî kullanması, somut olayın koşullarında naklen atama işleminin anayasal haklarını kullanan kamu görevlileri yönünden cezai yaptırımlarla aynı etkiyi doğurmasına ve ilgili anayasal haklarının ihlal edilmesine de sebep olabilir (atama işleminde takdir yetkisinin keyfî kullanımına ilişkin bir Danıştay kararı için bkz. § 23). Özellikle ülkemizdeki mevcut coğrafi çeşitlilikten veya kendilerinden kaynaklanan nedenlerle kamu görevlilerinin naklen başka yerlere atanmaları onlar üzerinde baskı kurulmasına ve bu kapsamda bir sonuç olarak da anayasal haklarının ihlal edilmesine yol açabilir. Öte yandan haklarında uygulanan naklen atama işleminin bu kapsamda anayasal haklarını ihlal ettiğini ileri süren kamu görevlilerinin bu iddialarını somut bilgi, belge ve açıklamalarla ortaya koymaları gerekir.

(b) Somut Olay

54. Somut olayda başvuru öğretmeni olduğundan paylaşımların memuriyete etkilerinin öğretmenlik mesleğinin nitelikleri gözönüne alınarak irdelenmesi gerekmektedir. Başvuru görevi gereği eğitim ve öğretime ilişkin kamu hizmetinden sorumludur. Bu anlamda başvurunun hizmetin yöneldiği kesim olan çocuklar üzerinde gerek eğitim-öğretim hayatlarında objektif ve bilimsel bir sürece tabi olabilmeleri gerekse geleceklerinin şekillendirilmesi ve sağlıklı bir kişilik edinmeleri noktasında önemli bir rolünün olduğu kuşkusuzdur. Diğer taraftan ülkemizde öğretmenlik mesleği diğer kamu görevlerinden ayrılarak toplum nezdinde farklı bir şekilde konumlandırılmıştır. Bu bağlamda öğretmen yalnızca okul içinde çalışan bir kamu görevlisi olmanın ötesinde eylem ve söylemleri ile öğrenciler için emsal de teşkil etmektedir. Bu nedenle öğretmenler tarafından toplumsal meselelere ilişkin olarak yapılan ifade açıklamalarının herhangi bir vatandaş veya kamu görevlisine kıyasla toplumda daha fazla karşılığı bulunduğu kabul edilmelidir. Bu anlamda öğretmenlik mesleğinin etki alanı değerlendirildiğinde öğrencilere uygunsuz fikirlerin aşılması tehlikesi başta olmak üzere beraberinde birtakım riskleri barındırdığı söylenebilir.

55. Başvurucunun naklen atanmasına sebep olan paylaşımlarından birinde, öldürülen bir terör örgütü üyesi açıkça yüceltilmiş ve başvurunun görev yaptığı Pazarcık ilçesi söz konusu teröriste sahip çıkmaya davet edilmiştir. Başvuru her ne kadar başka bir hesabın oluşturduğu içeriği yorumsum olarak paylaştığını ileri sürmüşse de gerek paylaşımın şekli gerekse başvurunun iptal davası süreci ve bireysel başvuru formundaki beyanlarından paylaşımın içeriğine katılmadığı ya da başka bir amaçla söz konusu ifadeleri paylaştığı gibi bir sonuca ulaşmak mümkün görünmemektedir.

56. Disiplin soruşturması süreci ve özellikle başvuruya konu paylaşımların Ankara'nın Sincan ilçesinde ikamet eden bir vatandaş tarafından şikâyet edildiği gözetildiğinde ise söz konusu paylaşımların başvurunun görev yaptığı okul ve çevresinde alenileştiğinin açık olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Pazarcık gibi dar çevreye sahip bir ilçede görev yapan başvurunun bahsedilen paylaşımının hem görev yaptığı okulda hem de çevresinde huzursuzluk yaratabileceği konusunda şüphe bulunmadığı değerlendirilmiştir.

Nitekim açıkça terörü yücelten ve meşrulaştıran söz konusu paylaşım -örneğin başvurunun görev yaptığı ortaokulda okuyan öğrenci velilerinin okul yönetimine tepki göstermesi ya da başvurunun mesai arkadaşlarıyla veya idareyle arasında gerginlik oluşması gibi sebeplerle- çalışma ortamının huzurunun ve böylece kamu hizmetinin etkinliğinin düşmesine yol açabilecek niteliktedir.

57. Başvurucunun diğer paylaşımlarının birçoğu terör ve şiddet temelli bir hareket olan *hendek olaylarına* (Ayşe Çelik, B. No: 2017/36722, 9/5/2019, §§ 10-13) ilişkin olup anılan olayların gerçekleştiği tarihlerde yapılmıştır. Başvurucunun paylaşımlarında *hendek olaylarının* yaşandığı yerlerden biri olan Cizre ilçesinde yapılan terör operasyonları için genel olarak "*devletin sivil halkı kallettiğine*" yönelik değerlendirmelerde bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda bir kamu görevlisi olan başvurunun devletin terörle mücadele politikalarını eleştirirken daha dikkatli olması ve titiz davranması kendisinden beklenir. Başvurucunun söz konusu operasyonlarla ilgili tartışmalı ifadeler içeren bazı medya organlarının haberlerini veya siyasetçilerin açıklamalarını olduğu gibi paylaştığı görülmektedir. Bu durumda somut olayda paylaşımların asıl sahiplerinin aksine devlete sadakat ve tarafsızlık yükümlülükleri altında bulunan başvurunun söz konusu paylaşımlar nedeniyle disiplin soruşturması geçirmiş olmasının görev yaptığı okul ve çevresinde huzursuzluğa neden olabilecek ve çalışma ilişkilerini olumsuz etkileyebilecek nitelikte olduğunu kabul etmek gerekir.

58. Derece mahkemelerinin aynı paylaşımlar nedeniyle hakkında açılan kamu davasında başvurunun beraatine hükmedilmiş olmasını değerlendirmeye almamalarının naklen atama işleminde idarenin takdir yetkisinin yalnızca *hizmetin gerekleri* hususuyla sınırlandırıldığı ve bu doğrultuda bir kusurun varlığının şart koşulmadığı gözetildiğinde keyfi ya da hukuka aykırı olmadığı da açıktır (bkz. § 50). Son olarak başvuru, eski görev yerinden oldukça uzak bir yere atanmasının kendisi üzerinde cezalandırıcı bir etkiye sebep olduğunu iddia etmişse de bu konuda değerlendirme yapılmasını gerektirecek başka hiçbir bilgi vermemiş ya da somut hiçbir açıklamada bulunmamıştır.

59. Başvurucunun iptal talebini inceleyen derece mahkemeleri, başvurunun kendi yönetimi altında bulunan sosyal paylaşım sitesi üzerinden yaptığı paylaşımların aleni nitelikte olması ile görev yapılan okulun bulunduğu yerin dar bir çevrede bulunması hususlarını birlikte değerlendirmiştir. Sonuç olarak derece mahkemeleri başvurunun aynı yerde görevini sürdürmesinin çevrede huzursuzluk yaratabileceğine, kurumun huzur ve güvenini bozacağına, bu kapsamda hizmetin yürütülmesini olumsuz etkileyeceğine karar vermiştir. Bir öğretmen olarak başvurunun yorumlarının öğrencileri üzerindeki potansiyel etkisi, ayrıca başvurunun paylaşımlarının iddia ettiğinin aksine kendisinin dar sosyal çevresi ile sınırlı özel iletişime dayanmadığı, herkesin erişimine açık şekilde yapılan değerlendirmeler olduğu hususları da dikkate alındığında derece mahkemesinin kamu hizmetinin olumsuz etkilenebileceğine dair değerlendirmesinin keyfi ya da hukuka aykırı olmadığı, bu doğrultuda başvurunun görev yerinin değiştirilmesinin demokratik bir toplum düzeninde zorunlu bir ihtiyacı karşıladığı kanaatine varılmıştır. Bu bağlamda derece mahkemelerinin ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karar verdikleri ve başvurunun ifade özgürlüğü ile kamu düzeni meşru amacı arasında adil bir denge kurulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

60. Açıklanan gerekçelerle somut olayda Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

61. Başvurucunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin diğer iddialarının bireysel başvuru formunda değerlendirme yapılmasını gerektirecek bir açıklamada bulunulmaması ve bilgi verilmemesi nedeniyle incelenmesine gerek görülmemiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan ifade özgürlüğünün **İHLAL EDİLMEDİĞİNE**,

C. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde **BIRAKILMASINA**,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 7/10/2021 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.